ОСТАННІ НОВИНИ
13:05 Друга дочка Бреда Пітта відмовилася від батька прізвища
12:45 СБУ, Нацгвардія та ЗСУ «вивели з ладу» порт окупованого Маріуполя
12:42 Командир батальйону «Асгард» назвав Fire Point одним з найефективніших засобів ураження ворога
12:05 Скандальний Моуріньо очолив «Реал»: «Бенфіка» Трубіна та Судакова отримала мільйони компенсації
11:41 Безпілотники знову атакують Харків: горить багатоповерхівка, є постраждалі
11:25 «Польща втратила престиж через конфлікт з Україною»: колишній міністр закордонних справ зробив різку заяву
11:00 «Колагеновий суп» від

УКРАЇНА

Команди розуміє лише англійською: полтавським рятувальникам допомагатиме пес Оскар, який народився у Камбоджі

12:25 — 10 червня 2026

Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

Собак, які допомагають рятувальникам знешкоджувати вибухові речовини й шукати потерпілих під завалами, готують у кінологічному центрі ДСНС у Ромнах Сумської області. Бельгійська вівчарка малінуа Оскар, що працює в парі з **полтавським сапером-кінологом Олександром Кузьмою**, — виняток. Вона народилася у Камбоджі й команди розуміє лише англійською. Тому Олександру довелося пристосовуватися до неї й вивчити команди іноземною мовою. Хоча, каже, потроху привчає Оскара до української.

«Думаю, для нього Україна — так само, як для мене Камбоджа», — усміхається сапер-кінолог.

Шукати живих і тіла загиблих під завалами для собак лише гра

«Камбоджієць» із задоволенням обнюхує навчальні снаряди та, коли знаходить в одному з них ватку із запахом тротилового пороху, що асоціюється з вибухонебезпечним предметом, подає голос, сідає навпроти та аж прикушує язика в очікуванні нагороди. Олександр витягує з кишені новенької уніформи гумову іграшку, яку Оскар із задоволенням починає гризти.

До відділення спеціальних мінно-пошукових робіт аварійно-рятувального загону Полтавського обласного управління ДСНС України цей собака зарахований зовсім недавно, у квітні цього року. Йому ще тижнів три треба донавчатися в ускладнених умовах, і тільки після цього він буде готовий до виконання серйозних завдань. Оскару зараз 2,5 роки, та доки він «служитиме» у підрозділі (зазвичай службові собаки «виходять на пенсію» у 8-річному віці), шукатиме вибухонебезпечні предмети при гуманітарному розмінуванні.

— Я пройшов тримісячне навчання на кінолога у Камбоджі, на базі найвідомішої міжнародної організації APOPO, яка вирощує та тренує собак і дуже витривалих африканських пацюків для виявлення вибухівки, — розповідає Олександр. — Доки у нас проходили двотижневі теоретичні заняття, представники організації придивлялися до кожного, щоб підібрати собаку відповідно до його характеру. Основною рисою наших з Оскаром характерів є доброта (усміхається). *До того ж він дуже здібний.*

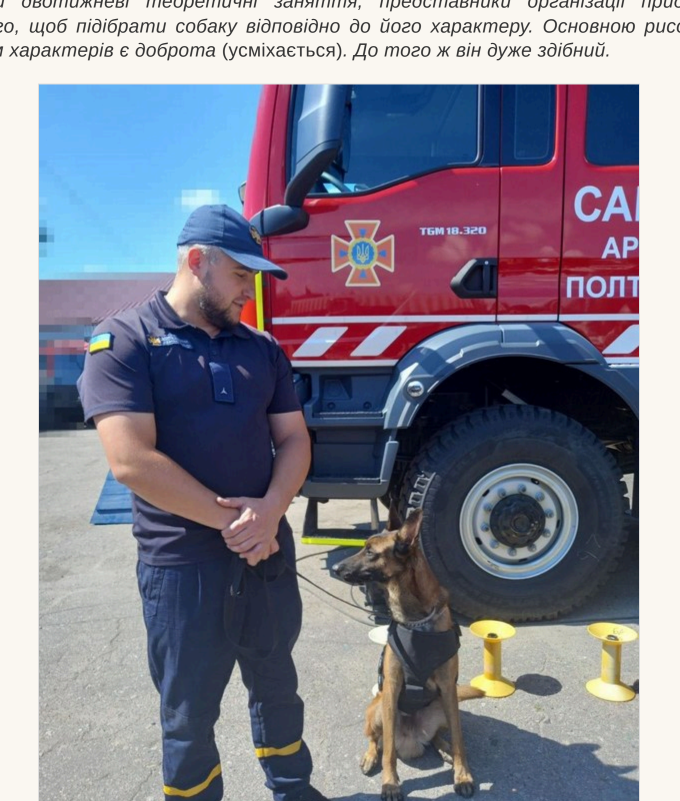

"Основною рисою наших з Оскаром характерів є доброта", - говорить Олександр Кузьма

У Камбоджі, що має великий досвід з розмінування територій, собаки проходять місяці інтенсивних тренувань. Їх навчають концентруватися винятково на запаху тротилу чи інших вибухових речовин, повністю ігноруючи металобрухт і сторонні запахи. Навчений собака здатен обстежити територію площею до 1500 м² на день, тоді як людина-сапер за цей же час перевіряє лише 20–50 м². Завдяки камбоджійським методикам, собаки та кінологи допомагають Державній службі з надзвичайних ситуацій України безпечно очищувати деокуповані території.

> ***Читайте також:** Шукають міни та тіла, знаходять наркотики та вибухівку: чотирилапі службовці отримали відзнаки*

— А чи не шкодить здоров'ю вашого помічника постійне вдихання запаху тротилу?

— Ні, не шкодить. Ми щодня, за винятком суботи й неділі, проводимо тренування, щоб собаки не забували «свій» запах і постійно вдосконалювали навички. Хоча вони, як і люди, переживають певні емоційні стани. В них може боліти голова, може статися розлад шлунку чи зникнути бажання працювати. До того ж «дівчатка» бувають дратівливими у критичні дні, й тоді ми робимо їм послаблення, — розповідає **начальник пошуково-рятувального кінологічного відділення Дмитро Шаповал**. — *Але ми завжди працюємо над тим, щоб собака мав жагу до роботи. Щоб міг працювати і в дощ, і у спеку, і в холод… Тому кінологи переводять дресуру в гру. Ви щойно бачили, як Оскар чекав на іграшку. Це для нього нагорода за виконану роботу.*

Начальник пошуково-рятувального кінологічного відділення Дмитро Шаповал

— Навчені собаки стресують під час пошуків людей під завалами?

— Чесно, не помічав. Взагалі я не поділяю думки, що собакам важче шукати тіла загиблих, аніж живих людей. Бо для них це все лише гра, хоч як це грубо не звучить. У результаті вони отримують за свою роботу заохочувальний приз — іграшку чи смаколик.

> ***Читайте також:** «Після влучання „Шахеда“ з-під завалів ми витягли десь 15 собак і котів»: волонтери спільноти «Київські кажани» допомагають постраждалим людям*

— Ваші чотирилапі помічники мають «броню»?

— Під час операції на них надівають спеціальні балістичні пакети з нашивками, от як на Оскарі (вони є в усіх наших шістьох собак). Але вони важкуваті. Тому ми намагаємося зайвий раз не одягати їх. Бо собакам важко лазити по завалах у таких пакетах. Тим паче ми беремося до роботи вже після піротехніків, які перевіряють об'єкти на вибухонебезпечні предмети, що робить нашу працю відносно безпечною.

А коли трапляється повітряна тривога, ми одразу ж забираємо собак і біжимо у сховище. У них добре розвинена слухняність.

Собаки — надійні помічники рятувальників

Гарний нюх, сильні лапи

Шістьох собак, кажуть полтавські рятувальники, їм поки достатньо. Загалом на службі у пошуково-рятувальному відділенні перебувають дві німецькі вівчарки й одна бельгійська малінуа. А дві бельгійські й одна голландська зараховані до мінно-пошукового. Перший підрозділ існує з 2024 року, хоча укомплектований був лише рік тому, а другий з'явився наприкінці минулого року й був укомплектований лише у квітні, після приїзду Оскара з Камбоджі.

— *Специфіка вибухонебезпечних предметів різна, тож собаки з мінно-пошукового відділення ще проходять додаткові цільові курси з розмінування у нашому центрі,* — уточнює Дмитро Шаповал. — *Після цього на них чекає атестація, й лише потім ми почнемо залучати їх до гуманітарного розмінування.*

— Скількох людей вдалося відшукати під завалами вашим собакам?

— На щастя, жодної людини. Руйнування внаслідок ворожих прильотів, до яких нас залучали, слава Богу, були не надто значними, й люди або вчасно евакуювалися, або самостійно дійшли до «швидкої». Та й на об'єкти ми прибуваємо після пожежних рятувальників. Спочатку вони шукають людей без собак. Ми підключаємося згодом, щоб детальніше обстежити місця, де візуально можуть знаходитись потерпілі, яких не видно й не чути. Тонкий нюх собаки може відчути навіть якусь крихту людського запаху.

— Якими якостями повинен володіти собака-помічник рятувальника? Вони мають бути вродженими чи напрацьовуються під час тривалих тренувань?

— Звісно, генетика відіграє велику роль. Якщо батьки собаки чи хтось один із них мав схильність до пошукових дій, то це передається спадково. Гарний нюх, сильні лапи й загалом розвинена статура позначаються на витривалості та здатності працювати у складних умовах. Але це лише база. Решта залежить від рівня підготовки собаки кінологом. Як він з ним працює, так і тварина працюватиме.

Собаці, скільки б років він не служив, потрібна постійна увага. Адже трапляється, що на одному завалі він відпрацює просто супер, а на іншому гірше. Ці нюанси потрібно фіксувати та враховувати при подальшій роботі з ним.

— А від харчування нічого не залежить?

— Та ні. Наші підопічні їдять звичайний сухий собачий корм.

«Пенсіонери» у 8 років

— З кожним собакою працює один кінолог? Чи вони можуть мінятися між собою? І чи слухатиметься тварина команд іншого, якщо раптом її «хазяїн» хворіє чи йде у відпустку?

— Кінологи можуть, звісно, мінятися, але собака не так чітко розумітиме іншого, бо це інші голос, міміка, реакція, подача команд тощо. Тобто він виконуватиме завдання, але, може, трохи не так, як завжди. Та й кінолог не зможе оцінити його об'єктивно.

Тому, звичайно, найкраще, коли в парі один собака й один кінолог. Втім, за нашими документами, в одного фахівця може бути дві тварини. Ми повинні бути готові до взаємозаміщення. Тим паче коли собаки вже навчені, далі досить просто удосконалювати їхні навички.

— Ви особисто з яким працюєте?

— За мною закріплена чорна німецька вівчарка Норі, їй уже п'ять років. Наразі ми з нею відпрацьовуємо пошук людини у закритому просторі, щоб вона орієнтувалась лише на нюх, а не на зір. Для цього використовуємо спеціальні дерев'яні піраміди, в яких ховається хтось із добровольців. Кожну знахідку людини підкріплюємо якоюсь нагородою. Таким чином закріплюються навички.

"За мною закріплена чорна німецька вівчарка Норі, їй уже п'ять років", - розповідає Дмитро Шаповал (фото "Зміст")

— З якого віку собака може працювати на благо країни?

— З півторарічного. У цьому віці вже можна проводити першу атестацію тварини, після чого вона отримує допуск до пошуків.

— А яка доля тих, які «виходять на пенсію»?

— Собака не машина, яку купив, укомплектував, згодом підремонтував й експлуатуєш далі. У нього немає сталого розвитку, й з роками стан здоров'я погіршується. Та якщо він задовільний і ще дозволяє восьмирічній тварині працювати, то вона лишається у строю. В іншому випадку її може безоплатно забрати собі кінолог (у першу чергу) чи будь-хто з охочих.

Хоча ми дуже дбаємо, щоб, доживши до свого біологічного «пенсійного» віку, собака не був виснаженим і продовжував працювати далі чи здоровим пішов на заслужений відпочинок.

Я впевнений, що Норі продовжить працювати, досягнувши восьмирічного віку. Але перед «виходом на пенсію» я хочу віддати її у кінологічний центр ДСНС в Ромнах, де є розплідник, щоб вона дала потомство. Для мене важливо взяти у свій підрозділ її нащадка, який успадкує її здібності.

> ***Читайте також:** «Вона — наче дама. Обожнює їсти, спати та потребує постійної уваги»: як собака Поля після перелому хребта стала найкращою подругою українських бійців*

— Що означає дбати про службового пса?

— Турбуватися, як про самого себе. Щоб він вчасно поїв, погуляв, щоб був покупаним, а якщо захворіє — одразу отримав адекватне лікування. Кожен кінолог регулярно оглядає собаку, щоб не пропустити, бува, непомітних поранень. Це елементарні речі, які входить у наші звички.

— Кажуть, у кінологів два дні народження: власний та чотирилапого підопічного. Справді святкуєте двічі на рік?

— Звісно! Збираємося з колегами за столом з тортом, можемо свічку запалити. Й іменинників запрошуємо. Пригощаємо їх смаколиками — паштетом, кусочком торта. Вони, звісно, не розуміють, що це за свято, але в цей день ми намагаємося їх постійно розважати, гратися з ними. Одне слово, емоційно підтримуємо.

Раніше «ФАКТИ» розповідали, як вівчарка Ніка, яка служить в кінологічному підрозділі Нацгвардії, отримала медаль «За віддану службу» за знайдення зниклої дитини.

На фото у заголовку: Кінолог Олександр Кузьма із псом Оскаром, який народився у Камбоджі

Фото автора, інтернет-видань «Зміст» та «Коло»

Читайте нас у Facebook

59
Побачили помилку? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter
До змісту розділу
Друкована версія Лист редакторові Поскаржитися
Поділитися 0 Поділитися Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ
Козорогам — «Імператор» та порядок у справах, Скорпіонам — «Справедливість» та чесні рішення: Таро-прогноз на 10 червня
Овнам — імпульсивні витрати, Водоліям — спокуса ризикнути: фінансовий гороскоп на червень
Півонії стоятимуть тиждень і довше: простий трюк, про який мало хто знає
Нацбанк ввів нові правила для доларів: які купюри можуть не прийняти

Новини партнерів

ПОПУЛЯРНЕ
1 Батько лишив Грушевському стільки грошей, що той побудував шестиповерховий будинок і училище: вийшла книга про українську інтелігенцію початку ХХ століття 30 травня 2026 12:24
2 «Мене називають стервою»: суддя, яка працювала на фсб, отримала 15 років ув'язнення за держзраду в умовах воєнного часу 6 червня 2026 16:50
3 «Наше завдання — померти у вертикальному положенні й без памперса»: 70-річний інструктор ЛФК про боротьбу з поганою генетикою та грижами 7 червня 2026 12:25
4 Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спитав: «Ви Петлюра?» — і після ствердної відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР 25 травня 2026 12:25
5 «Ми заходили на позиції, які знищувалися в нуль»: зірка «Ти — космос» Володимир Кравчук про роки на фронті 28 травня 2026 12:24
* Рейтинг формується за останні 7 днів

Погода 10.06.26, вдень sinoptik
Київ
+25° вологість: 50% тиск: 747 мм вітер: 1 м/с, Північно-західний
Погода на 10 днів від sinoptik.ua

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ
Командир батальйону «Асгард» назвав Fire Point одним з найефективніших засобів ураження ворога 10 червня 2026 12:42
Безпілотники знову атакують Харків: горить багатоповерхівка, є постраждалі 10 червня 2026 11:41
росія відступає з Кінбурнської коси: що це означає для оборони України 10 червня 2026 07:42
На озброєнні України з'явилася новітня ракета із США? 9 червня 2026 19:43
ЗСУ рознесли склади та штаби росії одразу в кількох областях: подробиці 9 червня 2026 18:18

Мапа сайту
Новини Україна Політика Гроші Події
Світ Пряма лінія Блоги Спорт Футбол
Культура Шоу-бізнес Фігурка дня Суспільство Стиль життя
Книга рецептів Люди та звірі Життєві історії 25 років потому
Історія сучасності Наука та технології Клуб споживачів Запитайте у Фактів
Іменинники дня Гороскоп Курс валют ФотоФакти Погода
Реклама | Передплата | Контакти | Привітання і співчуття | Правила користування сайтом fakty.ua

© 1997—2026 «**Факти та коментарі**®»
Усі права на матеріали сайту охороняються у відповідності до законодавства України.
Матеріали під рубриками «На правах реклами», «Реклама», а також позначені символом публікуються у якості реклами та мають інформаційно-комерційний характер.